

Werk

Titel: D. Jo. Frid. Blumenbachii Institutiones Physiologicae.

Autor: Blumenbach, Johann Friedrich

Verlag: Dieterich

Ort: Gottingae

Jahr: 1821

Kollektion: Blumenbachiana

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN659038048

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN659038048>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=659038048>

LOG Id: LOG_0050

LOG Titel: Sectio XLIV. De Incremento, Statu et Decremento Hominis

LOG Typ: chapter

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain these Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

SECTIO XLIV.
DE
INCREMENTO, STATU
ET
DECREMENTO HOMINIS.

§. 640.

Nil amplius restat, quam ut hominem, cuius oeconomiam animale[m] secundum classes functionum sigillatim hucusque indagavimus, iam adhuc in universum vitalis sui decursus stadium absolventem intueamur, et ab ortu inde per principales vitae epochas ad ultimum usque eius terminum succincte commitemur *).

§. 641.

Et prima quidem foetus *formationis initia* in tertiam circ. post conceptionem

*) cf. CONST. ANAST. PHILITES *de decremento f. de marasmo senili*. Hal. 1808. 8.

hebdomadem incidere videntur (§. 569): cui, vitam tunc tantum longe minimam (§. 82.) et fere vegetabilem viventi, quarta praeter propter septimana primus accedit genuinus sanguis: et corculi motus (§. 98) passim rara opportunitate in tenerrimo humano embryone oculis usurpatus *), quique in pullo incubato pridem Aristoteli visus **) ab eius inde temporibus puncti salientis nomine vel vulgo inclaruit.

Prima vero tenelli embryonis forma simplex adhuc est et quasi larvata, mirum quantum a perfecta humani corporis conformatione diversa; quam quidem summum nisus formativi fastigium appellare licebit, ad quod quidem non nisi per gradus et quasi metamorphoses

*) V. JO. DE MURALTO in *Ephem. N. C.* Dec. II. ann. I. pag. 305.

ROUME DE St. LAURENT ap. ROZTER *obs. et mém. s. la physique.* Juill. 1775. pag. 53.

**) ARISTOTELIS *hist. animal.* L. VI. cap. 3. Oper. Vol. II. pag. 326.

simplicioris formae in perfectiorem, per-
tingere videtur *).

*) Hic ut alias monui (— in *novis litterariis Goettingensibus* a. 1808. pag. 1386 —) non raro monstrantur humana, brutorum animalium formam ideo referentia, quod nisus formativus in structura eorum aliqua ex causa turbatus et impeditus, summum illud humanae formae fastigium attingere nequiverit, sed in inferiore gradu subsisterit et bestiarum saltem habitum exhibuerit. Contra vero mihi quidem ne unicum adhuc innotuit genuinum exemplum monstrosae in brutis animalibus fabricae, quae saltu quasi nisus formativi humanum typum prae se tulerit.

Pluribus de ista tenelli embryonis humani cum reptilium primo larvis, et postmodum cum mammalium quadrupedum foetibus aliqua similitudine v. post HARVAEUM *de generatione animal.* pag. 184 235 sq. (ed. Lond. 1651.

4.) GREW *cosmol. sacr.* pag. 37. 47. LISIER *de humorib.* pag. 444. aliosque, praesertim AUTENRIETH, *observat. ad histor. embryonis facientium* P. I. Tubing. 1797. 4. FR. MECKEL tam in *Aufsätz. zur menschl. u. vergleich. Anat.* pag. 277 sq. quam in *Beytrüg. zur vergleich. Anat.* pag. 63. et al. et CONST. ANAST. PHILIP-
TES l. c.

§. 642.

A septima vero iam inde vel octava hebdomade ni fallor *osteogenia* humana *) auspiciatur: et quidem omnium primo succus osseus nucleos suos formare incipit in claviculis, costis, vertebris, ossibus cylindricis maioribus extremitatum, maxilla inferiore aliisque nonnullis faciei ossibus etc., tum et tenerrima reti-

- *) *Humana* inquam *osteogenia*: — in pullo enim incubato eadem longe serius, sub initium nempe noni demum diei auspiciatur, qui quidem terminus *septimae supra decimam* humanae graviditatis hebdomadi respondet.

Cavendum itaque ne observationes de pullo incubato institutae minus circumspecte ad humani embryonis formationem transferantur, qui quidem lapsus ipsi summo HALLERO contigit, ea quae de pullorum ossibus demonstraverit ea etiam de aliis animalium classibus vera esse, et de ipso demum homine, nude asserenti.

Cuiusmodi praeiudicium adeo postea invadere cepit, ut non defuerint medici, qui ad forenses de partu praemature lites componendas responsa ferentes, ex eiusmodi temeraria incubationis terminorum cum iis humanae graviditatis comparatione argumenta peterent. cf. v. c. HUG. MARRETI *consultation au sujet d'un enfant* etc. Divion. 1768. 4.

cula in calvariae quibusdam ossibus planis, frontali nempe et occipitali; serius in ossibus verticis etc. *)

In genere autem incrementum embryonis, imo vero in universum hominis tam nati quam nascendi eo celerius quo propior origini suae est, et v. v.

§. 643.

Media circ. graviditate secretiones quorundam humorum in foetu inchoant; ut *adipis* (§. 486.), et *bilis*; septimo vero mense decurrente in universum organa eius quae functionibus vitalibus, naturalibus et animalibus subeundis destinata sunt adeo profecere, ut iam in lucem editus, ex vulgari sensu *vitalis* dicatur et pro parte reipublicae habeatur.

§. 644.

Porro autem maturiori foetui praeterquam quod cutis eius caseosa vernice obducatur, tenellum *capillamentum* sen-

*) Pluribus de his egi in opere osteologico P. I. S. II et III.

sim propullulat et *unguiculi* nascuntur; *membrana pupillaris* fatiscit (§. 262.); auris externa cartilaginea firmior et magis elastica redditur; masculoque *testes* descendunt (§. 510 sq.).

§. 645.

Postquam vero decimo lunari mense ad finem vergente *partus* in lucem editus est (§. 595.) praeter supra fufius memoratas gravissimas univerfae fere eius oecnomiae animalis mutationes, aliae in ipso quoque *externo corporis habitu* ipsi contingunt, ut v. c. lanugo, qua facies neonati obfita est, sensim evanescat, rugae oblitterentur, anus iam inter nates quae nunc sensim formantur, abscondatur et l. p.

§. 646.

Sensim sensimque infans *animae* quoque *facultatibus* uti discit *), percipiendi

*) cf. TIEDEMANN über die *Entwicklung der Seelenfähigkeiten bey Kindern*, in *Hessisch. Beytr.* Vol. II. P. II. III.

nempe et attendendi, et reminiscendi, et appetendi etc. unde et proximis post natiuitatem mensibus infomnia et s. p.

§. 647.

Externorum etiam *sensuum* organa magis magisque efformantur et ulterius perficiuntur, ut auris externa, et nares interna, oculorum item tegmina, arcus scil. supraorbitales, et supercilia etc.

§. 648.

Calvariae porro ossa firmiter coalescunt, *fonticuli* sensim obturantur, et ab octavo circ. inde mense *dentitio* incipit.

§. 649.

Tuncque et *ablactationi* maturus est infans, utpote cui dentes ad solidiorem subigendum cibum, non vero ad laedendam matris mamillam dati sunt.

§. 650.

Anno primo ad finem vergente pedibus quoque insistere discit et *situ erecto*

uti, summa humani corporis in universum spectati, praerogativa *).

§. 651.

A materno ubere ita remotus et pedum usu potitus infans indies magis adolefcit et suae spontis fit, maxime accedente sensim altero humani generis summo privilegio, *loquela*e puta usu: quando nunc anima familiares sibi ideas linguae ad pronunciandum committere incipit.

§. 652.

A septimo inde aetatis anno labentibus sensim viginti istis dentibus lacteis, *dentitione secunda* annorum progressu sequuntur 32 dentes perennes.

§. 653.

Et infantili quoque ea aetate *memoria* reliquas animi facultates praecellit, et recipiendis tenaciter rerum signis longe

*) GER. VROLIK (praef. BRUGMANS) *diff. de homine ad statum gressumque erectum per corporis fabricam dispositio*. Lugd. Bat. 1795. 8.

aptissima est: cum postea a quinto circ. inde post decimum anno *phantasiae* potius igniculi praevalere soleant.

§. 654.

Atque hic imaginationis vividior sensus aptissime in *pubertatis* annos incidit, quibus homo variis et memorabilibus corporis mutationibus ad futuras functiones sexuales paulatim praeparatur.

§. 655.

Postquam enim adolescenti puellae mammae fororiare ceperunt; iuveni autem mentum pubescit et quae sunt similia in utroque sexu appropinquantis pubertatis phaenomena; ista *menstruum tributum* solvere incipit (§. 554.): quam quidem gravem in oeconomia foeminei corporis catastrophem praeter alia maior in oculis nitor, in labiis rubedo, in perspirabili autem materie qualitates sensibiles magis manifestae tantum non semper sequuntur: hic vero primum genuinum *se-*

men secernit (§ 527.), cui secretioni uberior *barbae* *) proventus et memorabilis *vocis* in graviolem mutatio iuncta est.

Simul autem spontaneis quasi naturae vocibus internis iam *sexualis instinctus* (§. 71.) primo excitari et homo nunc in flore aetatis constitutus ad veneris usum aptus fieri solet.

§. 656.

Definitus quidem pubertati *terminus* absolute statui nequit: varius quippe pro climatis et temperamentorum **) diversitate; in universum tamen sequiori sexui

*) Fabulosam famam hodieque adhuc passim recantatam de Americae gentibus natura imberbibus, nunc testium confutavi in *Götting. Magaz.* ann. II. P. VI. pag. 418 sq.

Ex nuperis adde: de Indis Americae borealis, J. HECKEWELDER *von den Indianischen Völkern* pag. 340 sq.: et de Brasilianis, MAXIMILIANI Princip. Neovidenfis *Reise* vol. I. pag. 135 et al.

**) Nam et ex Helvetia infantilis puerperae novennis historiam a GOTTL. EM. AB HALLER mecum communicatam inserui *Bibl. medicae* Vol. I. pag. 558 sq.

aliquanto praecocior quam virili; ita ut nostro sub coelo puellae iam decimo quinto circ. anno, iuvenes e contrario praeter propter vigesimo puberes fieri dicendi sint.

§. 657.

Paulo post et *staturae* humanae incrementi finis a natura positus est, itidem, ut a singularium hominum aut familiarum varietate discedam, pro climatis differentia multimode diversae *).

§. 658.

Et tunc quoque ossium *epiphyses* hactenus a diaphysi eorum distinctae, intime

*) Homini enim nullum privilegium a natura concessum, quin climatis potentiam aequae ac alia corpora organica experiatur, quae ceteris paribus frigido sub coelo longe minus adolefcere quam calidioribus terrae zonis, vulgo constat.

Quod vero gigantes Patagones, et COMMERSONII nanorum gentem Madagascarensis attinet, hyperbolicas de ista gigantum natione narrationes ad naturae veritatem emendavi, hos vero nanos ad morbosos *Cretinos* referendos esse, ostendi libro *de generis hum. variet. nativa.* pag. 253. 260. ed. 3.

iam cum ipsa coalescunt et quasi confunduntur.

§. 659.

Virili aetati, quae maiorem et praestantiorē vitae humanae periodum constituit, quoad corporeas functiones vitam maximam vocant (§. 82.), summus scilicet functionum istarum *vigor* et *constantia*, quoad animae vero facultates summa maturioris *iudicii* praerogativa competit.

§. 660.

Venturi *senii* *) nunciae sunt in feminis cessatio catameniorum (§. 556) quam praeter alia non raro sequitur barbae pro-

*) Jo. BERN. FISCHER *tr. de senio eiusque morbis.*
ed. 2. Erf. 1760 8.

BENJ. RUSH's *medical Inquiries and Observations* vol. II. Philadelph. 1793 8. p. 295 sq.

BURG. GU. SEILER *anatomiae c. h. senilis specimen.* Erlang. 1799. 8.

CONST. ANAST. PHILITES l. c.

ventus *), in viris ad venerem segnities, in utrisque autem ingruens iam *siccitas* sic dicta senilis **), et vis vitalis iam paulatim sensibile *decrementum*.

§. 661.

Gelida denique *senecta* comites habet ingravescentem sensuum tum externorum tum internorum hebetudinem, longioris somni necessitatem, et functionum oeconomie animalis ad unam omnium torporem. Canescunt pili et partim labuntur. Cadunt etiam sensim dentes. Neque cervix capiti, neque crura corpori

*) cf. JAC. BÜRLIN *de foeminis ex suppressione mensium barbatis*. Altorf. 1664. 4.

Memorable sane phaenomenon et quod ulteriorem indaginem meretur, analogon simili mutationi non raro in avibus femellis observatae, quae postquam effoetae factae sunt positae pennis suo sexui convenientibus, sensim alias quae masculis suae speciei propriae erant, induerunt. Pluribus super his tractavi Commentatione *de nisus formativi aberrationibus*. Gotting. 1813. 4. pag. 8.

***) JOACH. H. GERNET *de siccitatis senilis effectibus*. Lips. 1753. 4.

sustinendo ulterius sufficienter inserviunt. Imo vero tabescunt quasi ipsa ossa, universae machinae fulcra *), et s. p.

§. 662.

Et sic tandem ad ultimam lineam physiologiae delati sumus, *mortem sine morbo **)* s. *ενθανασία* senilem, quae omnis medicinae meta et finis primus et extremus est, cuiusque *causae* ex hactenus dictis per se facile intelliguntur ***).

*) Non repeto quae de memorabili eo decremento, quod ossibus senum contingere solet, pluribus dixi in opere osteologico p. 36 sq.

**) G. GOTTL. RICHTER *de morte sine morbo*. Götting. 1736. 4.

***) Jo. OOSTERDYK SCHACHT *tr. qua senile fatum inevitabili necessitate ex hum. corp. mechanismo sequi demonstratur*. Ultraj. 1729. 4.

MATTH. VAN GEUNS *de morte corporea et causis moriendi*. LB. 1761. 4. recuf. in Sandiforti thesaur. Vol. III.

C. G. ONTYD *de morte et varia moriendi ratione* Lugd. Batav. 1791. 8.

CURT. SPRENGEL *institut. medic. T. I. Amst. 1809. 8. pag. 289 sq.*

§. 663.

Phaenomena eius in ipso moribundo homine observanda *) ad frigus extremorum, oculorum nitoris iacturam, pulsum parvulum lentum, et saepius saepiusque intermittentem, respirationem denique raram redeunt; quae denique validiore ultima expiratione finitur.

In aliorum vero mammalium viva sectione simul et cordis agonem observare licet, quo ventrem et aurim dextram sinistris aliquamdiu supervivere et ultimo mori constat (§. 117.).

§. 664.

Exanime vero corpus declarant frigori iuncta rigiditas, cornea oculi flaccida, anus hians, dorsum lividum, lumborum depresso-*rum* planities (pag. 52. not. *) ma-

*) Successivam mortis phaenomenorum progressionem ab ipso moriente (viro quidem mediae aetatis et dysenteria extincto) attente observatam v. in MORITZ *Magaz. zur Erfahrungs-Seelen-Kunde*. Vol. I. P. I. pag. 63 sq.

xime vero odor vere cadaverosus *). Haec si adfuerint in funere *signa collectiva*, vix Plinii querelae locus datur, ut de homine ne morti quidem debeat credi **).

§. 665.

Terminum vitae naturalem (qui nempe pro frequentiore et quasi regulari provectionis senii meta haberi possit,) definire vix quidem licet ***). Memorabile tamen quod plurimarum tabularum emortualium curata comparatione didici, satis multos pro portione senes Europaeos annum aetatis *octogesimum quartum* attingere, paucos contra eum vivendo superare.

*) DURONDEAU in *nouveaux Mém. de l'Ac. de Bruxelles* vol. I. 1788. P. I.

**) C. HIMLY *commentatio* (praemio regio ornata) *mortis historiam, causas et signa sistens*. Götting. 1794. 4.

SAL. ANSHEL *thanatologia* (i. in mortis naturam, causas, genera, species, et diagnosis, disquisitiones. ib. 1795. 8.

***) cf. praeter alios notissimos de eo argumento fontes JO. GESNER *de termino vitae*. Tigur. 1748. 4. recuf. in *Excerpto italicæ et helvet. litterat.* ann. 1759. T. IV.

§. 666.

In universum autem etsi praeter tot alia tenellae primò aetatis imbecillitati, tum vero adultorum plurimorum intemperantiae, morborum porro vehementiae et fortuitis casibus fatalibus debeatur, quod ex millenis circ. hominibus natis non nisi circ. septuaginta octo morte hac de qua loquimur sine morbo diem suum obire dicendi sint, ratione tamen habita *humanae longaevitatis* *) comparando eam ceteris paribus cum reliquorum mammalium quotquot nobis innotuerunt vitae terminis, facile patebit post quiritationem sophistarum de miseria vitae humanae vix aliam esse magis iniustam ea, quam de brevitatem eius occinere solent.

*) BACON. DE VERULAMIO *hist. vitae et mortis.*
Operum Vol. II. p. 121 sq. 128 sq. ed. Lond.
1740. fol.

CHR. W. HUFELAND *Makrobiotik* T. I.
pag. 90 et al. ed. 3iae 1805.

etc.

er tot
litate,
ntem-
entiae
beatur,
s natis
rte hac
n suum
habita
do eam
namma-
nt vitae
tionem
nae vix
quam de

et mortis.
ed. Lond.

icistik T. L.

3